

אזרות אמונים

ניצוצי אורות לתורה ועבודת הטי"ת וחסידות, פנאר תורתם טל רבותינו הק'

אזר האמונה

פנינים יקרים ופתגמין קדישין
בעיני הפרשה
מלוקטים מתורתם של רבותינו הק'

בברכת המזון כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל, שנאמרה אצלם ג' לשונות אלו באברהם בכל, ביצחק מכל, וביעקב כל כדרשת חז"ל, והנה מלת הכל לא נזכר אצל שום אחד מהאבות, והנה כשהיא ראתה שממנה יוצא בחינת הכל, הבינה שהיא לא נכללה לא בלשון בכל, ולא בלשון מכל ולא בלשון כל, ועל זה בכתה כל כך מדוע לא זכתה ליכלל בין שלשה לשונות אלו.

והנה בשעה שראה יעקב את רחל בכה על שאינה נכנסת עמו לקבורה, והמכוון בזה, בהיות כי הוא כיוון שיהיה בזה היחוד השלם כמו בא בזהוהר הק' כי ארם נהרים תמן אתרא קדישא דתמן בכתה רחל על בית מקדשא, ועל דרך זה יש לומר על בכייתה של לאה, שלא בכתה על שעצם הדבר שלא נתדבקה ביעקב, אלא על שמשום כך תצטרך לבכות על ב' המקדשות שהוא ארם נהריים שבין שני הנחרות מקדש ראשון ומקדש שני, ולכן נקרא פדן שהוא לשון צמד של שני מקדשות, ועל כך בכתה לאה שהיו הכל אומרים, שאצלה אין נמצא בחינת כל, שהיא ביקשה כבר אז שלא יהיה רק בבחינת עד חצי המלכות ותעש, אלא שיבא יעקב שלם שיהיה שלימות המלכות לגמרי.

ובזה יובן גם מה שאמר ויאהב גם את רחל מלאה, דלכאורה קשה להבין דאמרו רז"ל שרחל מסרה נפשה ומסרה הסימנים לאחותה כדי שלא לביישה וכו', רואים צדקות רחל שהייתה גם טובת עין שהפקירה עצמה לגמרי לכבוד אחותה הגדולה. אבל הקושיא היא על אחותה הגדולה איך מסכימים לדבר כזה כשיודעת שאביה רימה את יעקב וידעה שאחותה מכינה עצמה לכך, ואיך הניחה ונתנה יד לדבר כזה. - אלא על פי דברינו מבואר, דכל סיבת בכייתה במשך כל השנים, היה על מה שהיו הכל אומרים וכו', וכמו שביארנו שלא זכתה להיכלל במדת כל של יעקב שהיא מדת תפארת, ולכן חשבה בדעתה למסור את נפשה למען התיקון השלם של מדת התפארת.

דהיינו שהגיע למדרגת אמונה בהש"ת וידע שכל הניסים שהיו לו הוא לא מחמת תשלום שכר כי אם הכל הוא צדקה וחסד מאת הבורא ית"ש שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים וגמול חסד עם בריה שפילה כמוהו. וכדרך שהביא בספ"ק יסוד ושורש העבודה שהאדם צריך להודות להש"ת על שבריה שפילה כמוהו יכול להודות לה. וזהו אמרו וירא והנה באר בשדה, רמז על ב' בחינות האמונה כנ"ל, שהוא תכלית המבוקש מן האדם להשיג ב' בחינות הללו. אך דא עקא כי 'והאבן גדולה על פי 'הבאר' רמז על היצר הרע שהוא אבן נגף, ומונע בעד האדם מלהגיע לבחינת 'באר' הנ"ל שהוא אמונה בראש בסוף.

כאשר לומד תורה בעבור השכינה או בכדי להתגבר על יצרו זוכה להקים את השכינה

ונאספו שמה כל העידרים וגללו את האבן מעל פי הבאר. יבואר ע"ד הכתוב אבן מאסו 'הבונים' היתה לראש פינה, ורמז בזה על התלמידי חכמים שנקראו בונים, וכאשר הלומד מתנאה בלימודו ובשעת לימודו מכוין להיות בזה גדול ורב, הריהו ממאס בזה את האבן שהיא השכינה הק', אבל אם לומד בעבור השכינה הק', או אפילו שלומד תורה שלא לשמה אלא בכדי שיוכל להתגבר על יצרו אשר גם הוא נכלל במדרגת לשמה עי"ז זוכה שיתקיים היתה השכינה הק' לראש פינה. וזהו שאמר וגללו והרימו את האבן היא השכינה הק', מעל פי 'הבאר' היינו על ידי לימוד התורה שנמשלה בבחינת באר. - וע"ז אמר הכתוב לעיל 'והאבן הזאת אשר שומתי מצבה', דהיינו שע"י שלומד התורה בעבור הקמת השכינה הק', אזי יהיה מתורתו בית אלקים.

(כ"ק מרן רביה"ק זיעעכ"א)

סיבת בכייתה של לאה, וטעם למה הסכימה ליכנס לחופה תחת אחותה

ועיני לאה רכות. ופירש רש"י שהיו הכל אומרים וכו'. ועלה בדעתו לומר בזה על פי מה שאומרים

ע"י התקשרות לצדיקים זוכים לשפלות רוח והיה העטופים ללבן והקשורים ליעקב וגו'. הנה צדיקים פירשו את רמז הכתוב כי העטופים הם אלו מתעטפים בקרבם ואינם מתקשרים לצדיקים הם שייכים ללבן, אבל אלו הקשורים לצדיקים שייכים ליעקב. ואפשר לומר גם לאידך גיסא כי מהו הסימן לדעת מי הם העטופים ומי הם הקשורים, לזה אמר והיה העטופים המה ללבן, דהיינו מי שהוא מלבין את עצמו בעיניו, זהו סימן שהוא שייך לעטופים ואינו מקושר לצדיקים, אבל והקשורים ליעקב, פי' מי שהוא שפל בקרבו בבחינת עקביים, הוא מן הקשורים לצדיקים.

והמשיר הכתוב ויפרוץ האיש מא"ד מא"ד, פי' האיש יעקב הוא הצדיק שבכוחו הגדול לפרוץ את לבנם של כל אלו המקושרים אליו, ומביא אותם שהיו בבחינת מאד מאד הוי שפל רוח (אבות פי"ד מד').

ב' בחינות אמונה הרמוזים בתיבת 'באר'

וירא והנה באר בשדה וגו'. יש לפרש הפסוק בדרך רמז דהנה בא"ר בגימטריא ב' פעמים אמונ"ה עם הכולל, והרמז בזה כי יש אמונה בראש ואמונה בסוף, כמו שמצינו אצל אברהם אבינו ע"ה שבהיותו בן ג' שנים הכיר את בוראו ע"י חקירה (ב"ר פס"ד ד), והיה מדמה שכל הניסים שעושה עמו הש"ת במלחמת המלכים וכדו', הכל הוא מחמת אמונתו בהש"ת. אמנם בשעה שהגבירו הקב"ה למעלה מכיפת הרקיע וראה את המלאכים ושרפים וחיות הקודש איך שהם עובדים את הש"ת בלא שום ציפייה לתשלום שכר, אז הבין שכל עבודתו אינה שווה לעומת עבודת המלאכים, ובוזה השיג את האמונה בה' שכל הניסים והנפלאות שהיו לו אינם מחמת שכר, אלא כי הקב"ה הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וזהו ענין האמונה בסוף.

ועל כן אמר הכתוב (בראשית טו 1) והאמיץ בה' ויחשבה לו 'צדקה', ולכאורה האם עד אותה שעה לא היתה לו אמונה. אלא הכוונה על אמונה בסוף,

אור הצדיקים

~הרה"ק רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א ה"שפתי צדיק"~ י' כסלו תרפ"א~

של רבינו בספר שפתי צדיק, כתב אודותיו, "דין רפס מדבית אבא", ושהיה "ככולו מלא תורה ויראה כו".

פעם באו לפני רבינו וטענו: מה טעם אינו מקטרג נגד רב מסויים שדרכיו אינם נראים, החזיר להם רבינו: לא אבין בדרכיכם, אדם כמוני שאין לו כל קושיא על עצמו, למרות שאין בו מתום, ילך ויקשה על אחרים.

אחר מלחמת העולם הראשונה כשכבשו הגרמנים את פולין מידי הרוסים, ראו אנשי המקום את דרכי הנימוסין של הגרמנים ימש"ו, ומאד הוטב העדינות שלהם בעיניהם, כי היה זה בניגוד מה שראו אצל הרוסים, ובא נכדו של רבינו לזקונו הקדוש והרעף שבחים על הגרמנים ימש"ו, על מה שהם מתנהגים בצורה מכובדת כל כך, נענה רבינו בשאגה: "לא! הם עמלק".

מסופר כי פעם שבתו הרה"ק בעל האמרי אמת מגור זיע"א יחד עם רבינו במקום אחד, וכאשר יצא האמרי אמת מן השלחן לביל שב"ק היו בגדיו רטובים מזיעה, וביקש מדודו רבינו לתת לו כתונת לחליף, וכשהושיט לו רבינו כתונת משלו, אמר האמרי אמת: מבקשים בלשם יחוד "כך אזכה לחלוקה דרבנן בעולם הבא בגן עדן", והנה כבר זכיתא כאן בעולם הזה.

מסופר על אחד מחסידיו של רבינו שהיה גביר שחכמתו קודמת לעושרו, ועשה בהונו רבות למען העניים והנזקקים, פעם אחת חלה ונטה למות, בא אל רבינו בזעקות על מצבו הקשה, נשא רבינו את עיניו לשמים ואמר: "רבעש"ע, מה איכפת לך כבי' שיחיה עוד עשר שנים ויעשה בהן צדקה וחסד?" אל חלף זמן רב, והחולה קם ממיטתו והבריא. אולם חסיד אמת היה, לכן שם אל ליבא את דברי רבינו אשר אמר "עשר שנים", בהגיע השנה העשירית חיסל את עסקיו והתכוון לפטירתו מהעולם, ביום בו מלאו עשר שנים מיום ליום לאותו מעשה, הלך לעולמו.

ביום י' כסלו תרפ"א החזיר רבינו את נשמתו הטהורה לבוראו, רבבות יהודים מכל רחבי פולין השתתפו בהלוויה, שהתקיימה ביום י"ב כסלו תרפ"א בעיר צ'נסטחוב, בעת מסע הלוויה אמר עליו הרה"ק בעל אמרי אמת מגור זיע"א בין השאר ש"היה מתפלל ונענה", ועוד בחיים חיותו אמר פעם לנכדו של רבינו: "זקנק, מה שהוא רוצה ממלאים חפצו מן השמים". זכותו יגן עליו ועל כל ישראל, אמן.

המשך אור חיים מעמוד ב'-

מבנו, והוא הולך לחפש את אביו, ולאחר מכן מתגלה האב, ונעשה שמחה לשניהם, וכמו כן הקב"ה כבי' מסתיר פניו על ידי הסתר בתוך הסתר, בכדי לראות מי ידרוש ויבקש אחר הקב"ה. שהרי ידיו אצלו שיעפו ויגעו לגמרי ויתיאמו מן החיפוש, כמו שהיה מעשה אצל רבינו הרה"ק זיע"א וי"א שהמעשה היה אצל הרה"ק ר' ברוך ממעוזבו זיע"א. נכדיו הקטנים היו משחקים ביניהם במשחק מחבואים, ובתוך כך אחד מהם נכנס לזקונו בכבי' והתאונן שאין חפצים לחפש אחריו, ונעה הרה"ק בכבי' ואמר: רבעש"ע, כשכבר אין חפצים לחפש אחריו, לא טוב הוא.

וזהו אומרו 'ובקשתם' משם את ה' אלקיך השתכלית בנסיון האחרון של ואנכי הסתר אסתיר פני מהם, הוא בכדי לבקש את השי"ת, כדברי הרמב"ן שיהיה בהסתר פני הגאולה, דהיינו שתדעו שבתוך ההסתר טמון סוד הגאולה, והוא הנסיון האחרון, ובתוך ההסתר יבקשו רגע אחת של גילוי אלוקות, שיתקיים בו צמאה לך נפשי, ורגע זה הוא נחת רוח לפני הקב"ה כבי' יותר מהרבה תורות ותפילות מצוות ומעשים טובים, ותכלית בריאת האדם הוא על רגע זאת, כמובא בזה"ק פרשת וירא אשריהם לבעלי תשובה שזוכים בריגעת חזא ובשעתא חזא, מה שצדיקים גמורים שלא טעמו טעם חטא אינם יכולים לזכות במשך כל ימיהם, וכמו שציינו בגמרא אצל ר' אליעזר בן דורדיא.

והנה בגדר בעל תשובה נכלל הכל, והלוחאי שהיינו זוכים להיות נכללים בין בעלי התשובה האמיתיים, שכאשר בר ישראל מתעורר ונאחו ומגלה את ההסתרה הריהו מכונה בגדר בעל תשובה אמיתי, כי חסיד את המסך המגדיל בינו לבין קונו, ושכ בתשובה ושוף את ליבו לפני השי"ת, כמובא בספרי מסר שהתשובה האמיתית היא שישפוך את לבבו לפני השי"ת כמו בזמן שצמא בעת צרה גממי ח"ו, שאז שופך את ליבו בדמעות, וכאשר יבכה כן על עונותיו, היא התשובה האמיתית.

וכאשר בני ישראל יגלו את ההסתרה, שלפחות בזמן של נפשיות בשבתות וימים טובים, יזכו לקיים כמה לך בשרי, שהרי בשעת הגאולה יזכרו הגופים להיות כמו הנפשות, וכדרך שהנפשות צמאים להשי"ת, כן הגופים יצמאו להשי"ת, עיי"ו נזכה שיתקיים בנו אין זה כי אם 'בית' אלקים, וכאמר ז"ל לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית, שהקב"ה כבי' יקיים את הכתוב בונה ירושלים ה' שהוא בית אלקים, נדחי ישראל יכנס, ברחמיים וחסדיים מגולים במרה בימינו אמן.

רבינו נולד בוורשה בשנת תר"ט, לאביו רבי בנימין אליעזר שהיה חתנו של הרה"ק בעל חידושי הרי"ם מגור זיע"א, את חינוכו קיבל אצל סבו בעל החידושי הרי"ם, וכשגדל, השיאו סבו עם נכדתו, בת בנו הצדיק רבי אברהם מרדכי.

כל ימיו הקדיש לתורה ולעבודה בקדושה ובטהרה, מעולם לא יצא מתחום ד' אמות של הלכה, אחרי פטירת סבו החידושי הרי"ם, הסתופף בצלו של הרבי ר' העניך מאלכסנדר זיע"א, ואח"כ המשיך לדבוק אצל גיסו הרה"ק בעל השפת אמת מגור זיע"א.

בשלהי בעל השפת אמת מגור זיע"א, עוד בהיות גיסו בעל השפת אמת בחיים, הפצירו בו רבים שיתחיל לנהל עדה של חסידים, אולם הוא סירב בתוקף, אחרי פטירת גיסו בשנת תרס"ה, נכנע ללחץ רבים ממערציו, והתחיל לנהל את עדתו בפילץ כבר בהיותו בגיל הזקנה.

בשלהי מלחמת העולם הראשונה, אחרי שנשתבשו סדרי השלטון החסידיים, והפגיעות ביהודי המקום נתרבו מיום ליום, הפצירו חסידי פילץ ברבם הערץ שיסיים לעבור לצ'נסטחוב השקטה, ואמנם לבסוף הסכים רבינו לעבור לעיר זו, שום ניהל את עדת חסידיו עד יום פטירתו.

רבינו נתן ביטוי (באחת מצוואותיו) למורת רוחו ולהיסוסו בניהול העדה, בזה"ל: "פעם אחד פחד לבי מיוהרא, סגרת דלתי למנוע מלבוא אלי אחר שלחן רבינו גיסו זצ"ל, בא אלי למחר תלמיד חכם ירא שמים גדול הוכיחני שיש הקפדה בשמים, שבמקום שהיו רגילים עשרה יהודים להתאסף שיכנה שורה ואולי מאן דהו יצאח מוסר ללבו, על כן לא יכולתי למנוע גם אחר פטירתו זצ"ל".

את תפקיד ההדרכה של הרבי לגבי החסידים תמצת במשפט, "הנני מבקש להשריש בכל לבבכם חיזוק אמונה", לא היה דוגל בנסיעות תכופות לרבי, דעתו היה, "נסיעה לרבי די פעם בשנה כמבואר באשל אברהם כי די על שנה, גם ביטול תורה מהדרך קשה מאד", העיקר היה אצלו לימוד התורה, והיה אומר "איש כערכו יראה על כל פנים בשבת קודש לחפש בכל עוז התלהבות בעבודתו יתברך שמו, על כן ללמוד הרה"ב".

תכונתו העקרת כפי שהתקפה בעיני הבריות היתה מידת אמת, בספרו שפתי צדיק מביא בשם סבו בעל החידושי הרי"ם, למה חותמו של הקב"ה הוא דווקא אמת, משום שכל מדה אחת, גם אם משנים אותה במקצת, עדיין היא נשארת בתכונתה, שונה המצב במדת האמת, שאם משנים אותה ולו במקצת, היא חדלה להיות אמת. - תכונה זו אפיינה את הצדיק מפילץ, הוא היה כולו אמת צרופה. בהסכמת האמרי אמת להיפגש דברי תורה

ואמרו 'זה' שער השמים, פירושו, כמובא בספד"ק והביאו אאמו"ר זצוקלה"ה בטהרת הקודש, שלפעמים מתיישב אדם על מקום מסויים ומרגיש קדושה נשגבה, אם ההרהר התשובה או התעוררות לתורה והתפילה, והאמחמת לפניו כיושב אדם שנסקתב תשובה האותורה לשמה, ונשאר קדושה במקום ההוא, וכן להיפך ח"ו כשמתיישב על מקום מסויים ומרגיש שמתעוררת בקרבו מחשבה שאינה טובה, אזי יקום תכפול מן המקום ההוא, כי המקום גורם לו.

וזהו שער השמים, שכאשר מטהרים את המקום במסירות נפש להחזיר קדושה במקום ההוא, ומגיע לבחינת צמאה לך נפשי, אזי 'זה' שער השמים, כי דייקא במקום ההוא נפתח לו פתח, כידוע מצדיקים שעברו במקומות שהיו בתיהם חריבים הרבה שנים, ומרחוק ראו קדושה נשגבה שורה שם, וזאת מחמת כי הקדושה שנקבעת במקום מסויים אינה בטלה לעולם כמובא מהארז"ל.

היסמינו הזה מסר לנו יעקב אבינו ע"ה בראותו שאפילו בחרן קפצה לו הארץ ונמשך קדושת המקדש עד לשם, כי לכאורה יש להתבונן דבשלמא כל העונשים שהענישו את בני ישראל במשך הדורות מחמת העוונות וכדו' הם לתועלת, בכדי שיעשו חשבון הנפש כמ"ש תחת לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב, שהרי אין הקב"ה מעניש בחינם אלא בכדי להגיע לדי תשובה, אבל מהו התכלית של ואנכי הסתר אסתיר פני מהם, הרי ח"ו ניטלה הבחירה לגמרי, אלא אכן זה הוא תכלית התיקון, שהרי פסוק זה נאמר בסוף אורח פרשת התשובה וכל מה שיתקיים בסוף יומיא, שאז יתקיים הכתוב ואנכי הסתר אסתיר, כמו ויאמרו תהלים שישנו הסתר בתוך הסתר, והתכלית בזה היא בכדי 'ובקשתם משם' את ה' אלקיך, שבתוך ההסתר יהיו יהודים שיחפשו מקצת אור ויבקשו אחר רגע של אור והתגלות, וישפכו את לבבם לפני השי"ת בשעת התפילה או לפנות בוקר או ערב או במשך היום, ויאמרו תהלים בשפית הלב, ובפרט במקום קדושה של כותל המערבי, כמ"ש באבן צורא על פסוק וזה שער השמים, כי הוא סגולה לפעול ישועה, או בבית המדרש כמ"ש ואהיה להם למקדש מעט, ואפילו כשהוא יושב בביתו בתוך ד' אמותיו, מתקיים בו הפסוק וזה שער השמים, ועיי"ו יוכל לגלות את הסתר.

כי תכלית כל ההסתרות היא בכדי להראות את אהבת הקב"ה כבי' אלינו, כמובא בזה"ק משל למלך שיש לו בן שנשועים והוא חפץ להשתעשע עמו ולהביא שמחה לשניהם, אזי הוא מסתיר פניו מבנו כדרכם של אבות המשתעשעים עם בניהם שהוא מסתיר את פניו



י"ל ע"י מפעלי התורה והחסד דחסידי שו"מ אמנים בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
כתובת המשרד: רח' שפת אמת 4 ב"ב טל' 072-2839533 057-3185549
 דברי תורתם של רבוי"ק נערכו ע"י מכון תורת שו"מ אמנים להפצת תורת רבותינו הק' משומרי אמונים.
 כל הזכויות שמורות, אין להעתיק קטעים מבלי לציין מקורם, וכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם.

